

Szent Margit Ciszterci Iskolaközpont

HELYI TANTERV

HITTAN

1 – 4. évfolyam

	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Heti óraszám	2 óra	2 óra	2 óra	2 óra
Éves óraszám	72 óra	72 óra	72 óra	72 óra

A KATOLIKUS KERETTANTERV ALAPJÁN
(római és görög szertartású tanulók számára)

*A helyi tanterv készült az OKTÁTÁSI HIVATAL honlapján
2020. februárjában közzétett kerettanterv alapján,
és 2020. szeptember 1-jétől felmenő rendszerben (1., 5., évfolyamokon)
bevezetésre kerül a Nat 2020-ban foglalt szabályozásnak megfelelően.*

HITTAN TANTÁRGY

Bevezetés

A katolikus iskola előzményei mélyen belenyúlnek az ezeréves magyar hagyományba. A rendszerváltás újból megadta a lehetőséget (1990) a teljes oktatási időre, a 6-18 éves korig való tervezésre-szervezésre, a hittantanterv cél- és feladatrendszerének kialakítására. Ez nemcsak az egységes keresztény szemlélet és gyakorlat alapját nyújtja - mint a szaktárgyak egyik részeleme -, hanem azok valláspedagógiai elv- és gyakorlatszempléti irányvonalát is meghatározza.

A tanterv készítésénél a következő szempontokat vettük figyelembe:

a.) Ügyeltünk az iskolatípus szervezeti felépítésére. A folyamatosság és rendszeresség elve alapján elsősorban 12 évfolyamos felépítettségben gondolkodtunk (6+6 osztályos megoldásban). Ez a 6+6-os bontás nem elsősorban a hat évfolyamos gimnáziumok rendszerét, hanem sokkal inkább a tanulók életkori sajátosságait hivatott szolgálni. A fejlődéslélektan a 12 éves kort tartja a gyermekek fejlődésében a racionális gondolkodás kezdetének. Ezért a 7. évfolyamtól kezdődően egységes üdvtörténeti szemléletben mutatja be a kerettanterv a tanítandó tananyagot. Az Ó- és Újszövetségi üdvtörténet megismertetése után az egyház történelmét mint üdvtörténetet mutatjuk be, majd az üdvtörténet misztériumait megjelenítő liturgia kereteiben tárgyaljuk a dogmatika alapvető tételeit, ezt követi az üdvtörténet erkölcsi tanulságainak bemutatása, végül az utolsó tanév anyagaként az üdvtörténet alapjait az ész fényében tárjuk fel a tanulók előtt.

A tanterv természetesen 4+8 vagy 8+4 évfolyamos rendszerben ugyanúgy alkalmazható. Olyan 4 évfolyamos gimnáziumok esetében, amelyek nem vagy nem csak katolikus iskolákból vesznek fel tanulókat, szükséges, hogy a 4 gimnáziumi év alatt a 7-8. évfolyam Ó- és Újszövetség tananyagát is megtanítsák tekintettel a hittan érettségi vizsga követelményeire. Ajánlatos az első évfolyamon az Ó- és Újszövetséget, majd a három további évfolyamra elosztva a többi tantervi egységet megtanítani.

b) A hittan kerettantervet a Catechesi Tradendae (Budapest, 1980. Szent István Társulat) és az Országos Hitoktatási Bizottság által kiadott kerettanterv irányelvei alapján igyekeztünk felépíteni és életre váltani, amely követendő célként jelöli meg az alábbiakat:

„A tanításnak kerek egésznek kell lennie... minden komolyságával és éltető erejével” (CT 30).

„Az anyag épsége iránti igény nem zárja ki a különböző részek egyensúlyban tartását, megfelelő elrendezését és rangsorolását.” - De „más nyelvet igényel a tanítás továbbadása az egyik embercsoport esetében, mint a másiknál” (CT 31).

c) Az ismeretanyag kiválasztásánál figyelemmel voltunk az Oktatási Minisztérium által kiadott Kerettanterv célkitűzéseire és a katolikus iskolák kerettantervében szereplő más tantárgyblokkok anyagmegjelölésére is, hogy a vallásismeretek kellő tapasztalati anyagot kapjanak, és az elért készségszintekre támaszkodhassanak a feldolgozás és az alkalmazás során.

d) A hittan tantárgy cél- és követelményrendszerét természetesen a katolikus iskolatípus is meghatározza, amelyben a hitoktatás a tantárgyi rendszer szerves része kötelező óraszámmal: évi 74 órában, heti 2 órás bontásban (Ktv. 81. § (1) a), Kerettantervi rendelet 8. § (3). Az elért eredményeket érdemjeggyel minősítjük, amelyet a tanulók bizonyítványában is feltüntetünk.

Cél- és feladatrendszer

A tantárgy célkitűzéseit az Általános Katekétikai Direktórium (Budapest, 1980. SZIT) alapján terveztük meg, amely határozottan mutatja a hitoktatók feladatát. A Direktórium a következő gondolatokat hangsúlyozza:

„A keresztény életet minden életkorban és minden történelmi helyzetben Isten Igéjével világítsák meg” (D 20).

Mivel „a hitoktatás feladata, hogy segítse az embereket megvalósítani... az Istennel való közösséget, a keresztény örömhírt úgy kell előadnia, hogy nyilvánvalóvá váljék: általa kerül biztonságba az emberi élet legnagyobb értéke” (D 23). „Ezért a hitoktatásnak ápolnia kell és meg kell világítania az istenszeretet növekedését... és ennek az erénynek a megnyilvánulásait” (D 23). Tehát „nem elegendő, ha a hitoktatás csupán felébreszt valamilyen - jóllehet igaz - vallásos tapasztalatot: oda kell eljuttatnia az embert, hogy lassanként felfogja az isteni igazság teljességét” (D 24).

A tanévek anyagának összeállításában nem feledkeztünk meg arról, hogy „Krisztus vezeti el az embert az Atyához azzal, hogy elküldi a Szentlelket Isten népéhez.” Ezért tanításunkban mindig Krisztus áll a középpontban, hiszen „az Egyház alapja Őbenne van” és „Őbenne nyeri el minden a megújulását”. Krisztus által jutunk el az Atyához. De ez az „Atyához vezető út a Szentlélekben nyílik meg” (D 41).

Részleges célkitűzéseinket annak a zsinati tanításnak szellemében fogalmaztuk meg, amely hangsúlyozza, hogy összefüggéseket kell látnunk Isten és Krisztus misztériuma, valamint az emberi lét és az ember végső célja között, és eközben egyáltalában nem kell lekicsinyelnünk azokat a földi célokat, amelyeket egy-egy ember vagy közösség közvetlenül el akar érni Istentől kapott hivatása szerint.

A rendszeresség és folyamatosság didaktikai alapelvét követve és az életkori sajátosságokhoz igazodva egy-egy fejlődési szakasz követelményének megfelelően az alsó hat évfolyam tananyagát alapnak tekintve építkeztünk.

A kisiskolás kor érzelmi-értelmi-akarati jellemzőit figyelembe véve a vallási ismereteket csupán alapozzuk, és megindítjuk a gyermeket a keresztény életgyakorlatban. Az oktatásban a gyermekek közvetlen környezetükben (család, rokonok, emberek, osztály és templomi közösség) szerzett tapasztalataira és a Világlátó (a sajátosan keresztény szemléletű környezet- és természetismeret) tantárgy ismereteire építünk.

A személyiségfejlődés következő szakaszában - figyelembe véve a közösségi élet felé fordulás, a szociális érzés és a tettekre készség tényezőinek megjelenését - a keresztény életgyakorlattal kapcsolatos problémák és megoldási lehetőségek ismeretkörét bővítjük és mélyítjük. Figyelembe vesszük, hogy ezek a gyermekek már képesek akarati életükben a jó és a rossz differenciáltabb szemléletére és ennek alapján gyakorlatuk formálására. Nevelésükben az önnevelés és a lelkiismeret-formálás feladatának fontosságát is hangsúlyozzuk.

A serdülőkorúak adottságait figyelembe véve e korosztály tagjainak korábbi ismereteit hatékonyan bővítjük, és hangsúlyozzuk az ifjúkorban tudatosan vállalt katolikus életszemlélet és gyakorlat fontosságát.

A tanterv követelményrendszere az elmélet és a keresztény élet összhangjának fontosságát hangsúlyozza. A tanulóktól elvárjuk, hogy minden életszakaszban - az életszakasz sajátosságainak megfelelően - szavakban és cselekedetekben tegyenek tanúságot Krisztus mellett.

A tanterv megvalósításhoz módszertani szempontból az Általános Direktórium útmutatásait ajánljuk segítségül:

A legfontosabb módszertani alapelv: „A jó emberi és keresztény kvalitások sokkal termékenyebbé teszik a katekézist, mint bármelyik módszer” (D 71).

A hitoktatónak „mindig az írott vagy hagyományozott kinyilatkoztatást és az egyházi tanítást kell szem előtt tartania. Ezen kívül, bármelyik részletről is legyen szó, a katekétának pontosan kell tudnia, hogy az éppen tárgyalt anyagnak hogyan áll középpontjában Krisztus misztériuma; hogyan tanít ebben a részletkérdésben az egyház,... hogyan ünnepli ezt a liturgiában, és hogyan valósítja meg hívei életének gyakorlatában” (D 45).

A „katekézis anyaga egészének Szentháromság-központúnak kell lennie” (D 41).

A katekézis történhet deduktív és induktív módszerrel: vagy az isteni világból indul ki, és eljut az emberig; vagy az emberi világból (bibliai események, liturgikus történések, az egyház és a mindennapi élet eseményei) indul ki, és eljut az isteni világhoz.

„Olyan pedagógiai módszert kell kiválasztani, amely megfelel a hitoktatásban részt vevők közösségi körülményeinek” (D 46).

„Minden emberi tanítás első követelménye,... hogy lehetővé tegye és felébressze a belső tevékenységet abban, akire irányul. A katekézissel tehát a hit belső aktusát kell felébreszteni” (D 75).

A modern pedagógiai eszközök és a tanítás-technológiai ismeretek nagy segítséget nyújtanak az ismeretek elsajátításához és mélyebb, tartósabb megszilárdításához. Egyben segítséget nyújtanak az alkalmazásnál is. Így használható a foglalkozásokon az audiovizuális eszközöknek széles skálája, a rajz, a kép-meditáció a dramatizálás megoldásaival együtt.

Az ellenőrzési és értékelési alapelvek megvalósításában a didaktika nyújtotta lehetőségekkel kell élnünk. Többek között a feladatlapos vizsgálódás különböző formáit is használhatjuk. Értékelésünkben figyelembe kell vennünk, hogy csak a vallásismeret elsajátítása mérhető és értékelhető. A hitbeli fejlődés foka, mértéke, annak őszintesége a kegyelem kérdése és Isten ítéletére tartozik. Alapszabályunk, hogy értékelésünk mindig nevelő szándékú legyen. Érdemjegyekkel büntetni igen veszélyes és a személyiség fejlődése szempontjából nagyon káros.

Évfolyamonkénti témakörök

1. évfolyam

ISTEN GYERMEKEI VAGYUNK
(keresztény környezetismeret)

2. évfolyam

JÉZUS HÍV
(Jézus élete)

3. évfolyam

TALÁLKOZÁS JÉZUSSAL
(Jézus példabeszédei, tanításai, felépítése, parancsolatok, szentségek dióhéjban, az elsőáldozás megalapozása)

4. évfolyam

NÉPEM VAGYTOK – MONDJA AZ ÚR
(az Egyházi év eseményei, ünnepei, szentjei, liturgiája, felkészülés az elsőáldozásra, katekizmus ismereteinek kibővítése, szentségtan bővebben)

5. évfolyam

AZ ÉLET ISTEN SZAVÁT KÖVETVE
(Szentírási alapismeretek)

6. évfolyam

EGYHÁZUNK
(Egyháztörténeti alapismeretek)

7. évfolyam

Élet az Egyházban
(Hitünk és közösségünk)

8. évfolyam

Élet, hit, a mindennapokban
(keresztény erkölcsstan)

1. évfolyam

Isten gyermekei vagyunk

/keresztény környezetismeret/
Heti 2 óra, évi 74 óra

Csatlakozva a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe vevő „Világlátó” elnevezésű komplex tárgyhoz, a „keresztény környezetismeret” koncepcióban gondolkodunk. Gyermekeink mentális állapotához és élethelyzetéhez igazodva teljes egészet kívánunk nyújtani: rálátást hitünk alapjára és lényegére, Isten atyaságára, Jézus Krisztushoz való kapcsolódásunkra és az Egyházban való életünkre. - Szándékunk szerint eme alapvetés alkalmas kell legyen arra, hogy a további évfolyamok ide visszanyúlva bonthassák ki, részletezhessék és mélyíthessék el a hitbeli ismereteket és az élő kapcsolatokat.

Cél- és feladatrendszer

A foglalkozások segítsenek feldolgozni a gyermekek mindennapi tapasztalatait, élményeit. A fogalmi jellegű feldolgozást érzelmi megközelítéssel is ki kell egészítenünk.

a.) Oktatási cél: Ismerkedjenek meg a gyermekek a történeti Jézus életének főbb eseményeivel. Ismerjék meg Jézus Krisztust mint az Atya küldöttét (kapcsolódva a karácsonyi és a húsvéti ünnepkörhöz).

Ismerjék meg a jézusi tanítás sarkalatos elemeit néhány evangéliumi példabeszéd feldolgozásának tükrében. Váljanak számukra ismerőssé, érthetővé a vallási jelek, főbb szimbólumok; ismerkedjenek az egyházi élet személyeivel, eseményeivel és kellékeivel.

b.) Nevelési cél: Közös élmények, cselekvések kapcsán az osztályközösség tagjai erősödjenek összetartozásukban. Közös áhítatélmények révén váljanak képessé személyes imádságra, de gyakorolják a közösségben végzett ima kötött, fegyelmezett formáit is. Jézus tanításának ismeretében tudatosan reflektáljanak személyes életük eseményeire, feladataira.

c.) Módszertani alapelvek és javaslatok:

Az első évben beiskolázott gyermekeket csak rövid időre köti le az alapvetően fogalmi gondolkodásra épülő ismeretszerzés: ebben az évfolyamban különösen fontos tehát a személyiség sokoldalúságát tekintetbe vevő, komplex módszerek alkalmazása. A jó hittanóra később sem törekedhet elsősorban ismeretközlésre és az ismeretek ellenőrzésére: a hitbe, a keresztény életbe kell bevezetni, beleyköreztetni a gyermekeket.

Az anyag feldolgozásánál alkalmazzuk: az érzelmileg motivált, személyes jellegű beszélgetéseket; megfigyelések végeztetését; értékelések és ítéletalkotások ütköztetését; a dramatizálást; az élményrajzokat; az énekes-mozgásos és zenés gyakorlatokat; a rendszerezés, összefoglalás és értékelés rejtvenyszerű és játékosan tesztelő feladatait; az áhítat perceinek képelmélkedésekkel s egyéb ihletett megoldásokkal történő motiválását.

d.) Ismerjék az egyházi élet személyeivel, eseményeivel és kellékeivel. Ismerjék meg az iskola védőszentjét. Árpádházi Szent Margit életét, jelentőségét a keresztény életben.

Szükséges taneszközök: tankönyv, füzet, szemléltető ábrák, bábok, gitár, furulya, dob, csörgő

Tanári segédletek:

Gyurkovics - Eisenbart: Isten gyermekei vagyunk /módszertani segédanyag/ Jel 1996

Szemléltető képek Jézus életének legfőbb eseményeiről.

A) Témakörök

1. témakör

Világunk, embertársaink

- Ismerkedünk (tervek, feladatok).
- Ismerkedünk (kapcsolatteremtő játékok).
- Ismerkedünk (bemutatjuk családjainkat).
- Ismerkedünk (megosztjuk eddigi életünk élményeit).
- Beszélgetünk környező világunkról, amelyet Istentől kaptunk.
- Az élővilágról beszélgetünk (Isten az élet ura).
- A ránk bízott világról társalgunk (környezetvédelem).
- Az emberiségről - nemekről, emberfajtákról - beszélgetünk (testvérek vagyunk!).
- Részösszefoglalásként bemutatjuk a teremtő Istent.
- A családi életre figyelünk (kinek mi a szerepe, feladata; szeretet, egymás segítése; családi ima).
- A családi életre figyelünk (konfliktusok és feloldásuk: kiengesztelődés).
- Felidézzük a családi ünnepeket (megajándékozunk egymást).
- A családi vendégeskedésekről (vendégszeretetről, a javak megosztásáról) beszélgetünk.
- Templomba megy a család.
- Kilépünk a családból: a szomszédokra, az utca embereire gondolunk. (a bizalom, az óvatosság, a megítélés kérdései).
- A betegekről és az öregekről (a másság elfogadásáról) beszélgetünk.
- Felidézzük az élet örömteli és szomorú pillanatait (Halottak napja kapcsán: a halál problémáját is érintjük).
- A gyermekek együttlétlétének örömeiről, szabályairól beszélgetünk.
- A gyermekek egymás közti konfliktusairól és a konfliktusok feloldásáról beszélgetünk.
- Részösszefoglalóként arra gondolunk, hogy embertársak között élünk.

2. témakör

Isten Fia emberré lett

- Advent: az angyali üdvözllet (Isten megajándékoz minket);
- Mikulás-óra (megajándékozunk egymást);
- Mária és József várja a gyermeket: várakozás, felkészülés;
- előkészület a karácsonyi történet dramatizálására;
- további előkészületek: ajándékkészítés;
- ünnepi karácsonyi óra;
- a napkeleti bölcsek látogatása (Jézus minden emberhez jön);
- összefoglaló óra a karácsonyi ünnepköréről;

3. témakör

Isten Fia köztünk élt

- Jézus a világ elé lép (tanítványok választása, a tanítványok életmódja);
- Jézus az Atya szeretetéről tanít (a tékozló fiú története);
- a tékozló fiú története: elmélyítés, dramatizálás;

- Jézus az emberszeretetről tanít (az irgalmas szamaritánus);
- az irgalmas szamaritánus története: elmélyítés, dramatizálás;
- Jézus részt vesz az emberek életében (a kánai menyegző, a kenyérszaporítás);
- Jézus segít barátain (a vihar lecsendesítése);
- Jézus segít a betegeken és szomorkodókon (csodás gyógyítások);
- Jézus azt akarja, hogy boldogok legyünk;
- összefoglaló: a köztünk élő Istenember;
- ráhangolódás a szenvedéstörténetre: Jézus ellenségei;
- a rossz, a bűn az emberek életében;
- bevonulás Jeruzsálembe és az utolsó vacsora;
- Jézus szenvedett értünk és meghalt a kereszten;
- Jézus feltámadása: ünnepi húsvéti óra;
- Jézus feltámadása után találkozik övéivel;
- mi is találkozhatunk Vele: embertársainkban;
- mi is találkozhatunk Vele: az eucharishtiában;
- mi is találkozhatunk Vele: Igéjében (a Szentírásról);
- a Lélek pünkösdi eljövetele: ünnepi pünkösdi óra;
- részösszefoglaló a húsvéti ünnepkörből;

4. témakör

Isten népe

- Isten családjának tagjai leszünk: a keresztelés;
- a keresztelekor meghívót kapunk Isten országába;
- Jézus pásztorokra bízta népét: papok, püspökök, pápa;
- Isten népének ünnepi együttléte: a szentmise;
- mindennapjaink megszentelése: imamódok, imaformák (keresztvetés, Miatyánk);
- Jézus anyát is adott nekünk: Mária (Üdvözlégy...);
- élet az egyházközségben;
- részösszefoglalás az Egyházzól (más keresztény felekezetekre való tekintettel az ökumené szellemében);
- összefoglaló az ünnepekről, ünnepkörökről (az egyházi év);
- csapatversenyek, tesztek az év folyamán tanultakból;
- rajzaink, munkáink összegyűjtése, rendezése kapcsán emlékezünk az év folyamán tanultakra;
- ünnepi hálaadó óra (tekintettel a nyári szünidőre);

B) Alapkövetelmények az 1. évfolyam végére

Legyen a gyermeknek élményszerű fogalma Istenről, mint gondviselő Atyáról, s ezt tudja is kifejezésre juttatni a maga értelmi-érzelmi szintjén. Ismerje és tudja elmondani Jézus életének főbb eseményeit kisebb segítséggel. Válgja tudatossá a gyermekben, hogy Jézus az Atya küldötte. Ismerje a karácsony, húsvét, pünköszt ünnepeinek tartalmát. Ismerje és értse a legelemibb vallási jeleket, szimbólumokat. Ismerje és szeresse az egyházat mint Isten népét, a Jézus Krisztusban hívők nagy családját, amelynek látható feje a római pápa. Ismerje a templom főbb liturgikus tárgyait, s tudjon a templomban megfelelő módon

viselkedni, illetve a közös liturgiában részt venni. Tudja az alapvető imádságokat, az egyszerűbb egyházi énekeket.

Ellenőrzése, értékelés, minősítés

Kérdésfeltevással, beszélgetéssel ellenőrizzük, hogy az órán elmondottakat mennyire értették meg, illetve tették magukévá a gyermekek. Rendszeresen ellenőrizzük a tanulók füzetekben végzett tanulói tevékenységet.

A helyes válaszokat, jó meglátásokat részesítjük dicséretben: ez serkenti a gyermekeket igyekezetükben. A hibás feleletet azonnal javítjuk, de sohasem elmarasztaló módon, hanem nagy szeretettel, tapintattal. Az értékelés változatos módon történik: szóbeli dicséret, jó pont, a jutalmazás különböző formái: szentkép, csillag, elismerő kézfogás, stb. Első osztályban nincs osztályzás, a „megfelelt”, „jól megfelelt” minősítést alkalmazzuk.

Ajánlott tankönyv

Ecclesia Szövetkezet: Isten szeret engem (1. osztály)

Ajánlott irodalom

Eva Petrik: Gyermekeimmel (OMC, 1979)

Heinz Manfred Schulz: Mit csinál a Jóisten egész nap? (OMC, 1980)

Hilda Laible: Az első évek (OMC, 1971)

Lene Mayer Skumanz: Jakab és Katalin (Herder, 1994)

Lene Mayer Skumanz: Wenn du meinst, lieber Gott (St. Gabriel, 1987)

Marielene Leist: Erste Erfahrungen mit Gott (Herder, 1981)

Monika Nemetschek: Isten a gyermek életében (OMC, 1979)

2. évfolyam

Jézus hív

Heti 2 óra, évi 74 óra

A második évfolyamos gyerekek már többnyire rendelkeznek az aetas discretionis adta tudással. Ez annyit jelent, hogy 8 éves korában a gyermek már meg tudja különböztetni a jót a rossztól, és kialakítható benne - természetesen megfelelő neveléssel - a helyes lelkiismeret. A keresztény gyermeknevelés szerint ebben a korban tudatosodik a bűn, a bűnbánat, a lelkiismeret fogalma. Ha lelkiismeretét helyesen formáljuk, a következő életkori szakasz, a kiskamaszkor különösebb problémát nem jelent. Nem lesz szükség korrekcióra, azaz a helytelen bűntudat vagy a rosszul értelmezett lelkiismeret átalakítására.

Cél- és feladatrendszer

a.) Oktatási cél: a 2. évfolyamban a gyermekeknek meg kell ismerniük az őket hívó Jézus életének és tanításának főbb mozzanatait az evangéliumok alapján. Emellett meg kell tanulniuk a Miatyánkot, az Üdvözlégyet, a Hiszekegyet (elemeiben), a szentmise főbb részeit és ismerniük kell a keresztség szentségét.

b.) Nevelési cél: Segíteni kell a gyermeket annak felismerésében, hogy Jézus az ő barátja, aki hívja, szereti és tanítja őt. Készségessé kell tenni a gyermeket a Jézussal való szentségi találkozásra.

c.) Módszertani javaslatok: a Tanári kézikönyv tartalmazza a 2. év anyagával kapcsolatos segítséget a hitoktató számára. Az óravázlatokban kitérünk az imádságokra, énekekre. Az elsajátítás megkönnyítésére és az életkori sajátosságokat figyelembe véve játékos, mozgásos, kreatív elemeket építünk be a foglalkozásokba. - Alkalmazott szemléltető módszerek: rajzos magyarázó; poster-kép; dia vetítés; flanel tábla. Az elmélyítéshez javasoljuk a bábozást és a dramatizálást.

Szükséges taneszközök: tankönyv, füzet

Tanári segédletek: szemléltető képek Jézus nyilvános működésének főbb eseményeiről.

A) Témakörök

1. témakör

Jézus követésre hív

- az első tanítványok meghívása (Mk 1,16-20); te is Jézushoz tartozol, téged is hív;
- Jézus és a gyermekek (Mk 10,13-16); Jézusnak te mindig fontos vagy: meg akar áldani, vár a templomban;
- Lévi, a vámos meghívása (Mk 2,13-17 vagy Lk 5,27-32); Jézus mindenkit hív (ne ítéld el a másikat, hanem segíts neki jobbra válni; kövesd Jézust);
- a gazdag ifjú találkozása Jézussal (Mk 10,17-22); jó gyerek vagy; - mi az, ami még elválaszt Jézustól? (gumimaci);

2. témakör

Örömré hív

- a kánai menyegző (Jn 2,1-11); Jézus megmutatja isteni hatalmát (Isten és ember);
- a csodálatos kenyérszaporítás; a szentmise felajánlási része (Jn 6,1-15);
- összefoglaló ismétlés a meghívásokról;
- Jézus imádkozni tanít (Mt 6,7-9; Mt 6,9-16); akit szerettek, azzal jó beszélgetni;

3. témakör

A mennyei Atyához hív

- Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy, szenteltessék meg a Te neved... (Abba - mennyország - szenteltessék meg);
- Jöjjön el a Te országod, legyen meg a Te akaratod (ki kell nyitni szívedet!);
- Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma... (mi az, ami igazán fontos? - mindennapi kenyér - szentáldozás);
- Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is... (ne légy haragtartó - Mt 6,14-16);
- Mindenszentek - halottak napja (liturgikus óra);
- összefoglaló ismétlés - Jézus imádkozni tanít;
- számonkérés - feladatlap;
- Péter vallomása (Mt 16,13); Jézus az Isten Fia, aki értünk emberré lett;

4. témakör

Jézus testvérként hív

- Jézus születésére várva... (régóta fogva békülésre vár az ember Istennel);
- az angyali üdvözlés (Lk 1,26-38); Mária IGEN-t mond; te is kaptál Istentől feladatot; Ő a te igenedre is vár;
- Mária látogatása Erzsébetnél (Lk 1,39-57); a megosztott öröm - nagyobb öröm, sietve segíteni - a Magnificat;
- várakozásunk - advent (örömteli készülődés - adventi koszorú - feladat);
- Szent Miklós - a szent élete (az ajándékozó, osztó szeretet példaképe);
- Szent József - Mária segítője - a családok védőszentje; szeretet a családban (a 4. és 9. parancsolat); úton Betlehem felé - a szálláskeresés (Lk 2,1-7); te is készítsd szívedet a Kisjézusnak;
- készülődés Jézus születésének megünneplésére; a legfontosabb a szeretet (mi kell egy kisbabának?);
- Jézus születése és első látogatói - a pásztorok;
- karácsonyi készülődés, szívmengetés;
- Jézus bemutatása a templomban (Lk 2,22-35); a közösségnek bemutatják a Gyermekeket - Simeon és Anna vágyakozása;
- a napkeleti bölcsek látogatása (Mt 2,1-12);
- Jézus az egész világ Megváltója - az Egyház egyetemes (katolikus) jellege;
- ismétlő összefoglalás - Jézus születése;
- tudáspróba;
- a názareti otthon (Lk 2,39-41); növekszik bölcsességben és kedvességben...; neked is ezt kell tenned!;
- a 12 éves Jézus a templomban (Lk 2,41-52); számára Isten ügye a legfontosabb, de engedelmes is!;

- Jézus ma is köztünk van szavával; a szentmise igeliturgia része;

5. témakör

Példájával hív

- Jézus megkeresztelkedése (Mt 3,13-17); mindenben vállalta emberi természetét; a Szentháromság; egy Istenben három személy;
- Jézus elvonul a pusztába; ima, böjt, kísértés; neked is szükséged van csendre, önfegyelemre; küzdeni kell a kísértés ellen;
- „ez az én szeretett Fiam, Őt hallgassátok” (visszacsatoló ismétlés);
- a nagyböjt - elcsendesedésünk ideje; a hamvazószerda jelentése (böjt, változások a liturgiában, jófeltételeink);
- nem mindenkinek tetszik Jézus tanítása (Lk 11,37-40; 53-54); az ember belseje a lényeg, nem a külső;
- bevonulás Jeruzsálembe (az évnek megfelelő A, B vagy C év szerinti evangélium alapján); Jézus, a béke királya; a kereskedők kiűzése a templomból (Jn 2,13-16); emészt a házadért való buzgalom (ismered a templomod?);
- az utolsó vacsora; lábmosás - Jézus az egymás iránti alázatos szeretetre tanít;
- Jézus imádkozik az emberekért; (Jn 17,8-9; 15-19; 17,20-21); az oltáriszentség elrendelése (Mk 14,22-25); ez ismétlődik ma is a szentmisében;
- Jézus elfogása, pere (Mk 14,32-43); most is gyógyít; te is tarts ki Jézus mellett (virrassz);
- Jézus a kereszten - János és Mária (Jn 19,25-27); Mária a mi Anyánk is;
- keresztút - a szeretet útja (összefoglaló liturgikus foglalkozás);

6. témakör

Közösségbe hív

- Jézus feltámadt (Jn 20,1-10); a tanítványok öröme, a mi örömünk;
- nevén szólítja Mária Magdolnát (Jn 20,11-18); láss, ne csak nézz! - a bűn elhomályosítja a látást;
- az emmauszi tanítványok (Lk 24,13-35); az Írásokat magyarázza, megtöri a kenyeret (ma is!; szentmise!);
- Tamás apostol hitetlensége (Jn 20,19-29); boldogok, akik nem látnak, mégis hisznek...;
- Jézus a Tibériás tavánál (Jn 21,1-14); a feltámadt Jézus békét, szeretetet hoz - ez az új élet; Jézus búcsúzik (Jn 21,15-17); Péterre bízta az Egyházat, a tanítványok közösségét;
- az Egyház ma (ismétlés; a te egyházközséged);
- a tanítványok közössége Jézus mennybemenetele után; imádság, öröm, közösség (Lk 24,50-53 és ApCsel 1,12-14);
- a Mária-tisztelet (május hónapban égi édesanyánkat is köszöntjük);

7. témakör

Tanúságtételre hív

- az első Pünkösöd - a Szentlélek eljövetele; Péter példát mutat a bátor tanúságtételből;
- a Szentlélek ajándéka bennünk; az ajándékok és gyümölcsök;
- összefoglalás: az Egyház indulása;

- imádságok ismétlése (Hiszekegy, Üdvözlégy, Miatyánk);
- a szentmise részei - ismétlés az eddig tanultak alapján;
- év végi értékelés;

B) Alapkövetelmények a 2. évfolyam végére

Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit. Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet. Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét. Ismerje a keresztség szentségét. Ismerje a szentmise fő részeit.

Ellenőrzése, értékelés, minősítés

Folyamatosan számon kérjük az órán hallott és feldolgozott evangéliumi történetet vagy tanítást. Kérdésekkel, beszélgetéssel ellenőrizzük, mennyire értették meg, illetve sajátították el tanulóink Jézus tanítását. Értékelésünket dicsérettel, jutalmazással és osztályzattal fejezzük ki. A helytelen vagy pontatlan feleletet javítjuk, pontosítjuk.

Ajánlott tankönyv

Ecclesia Szövetkezet: Gyere velem Jézushoz! (2. oszt.)

Ajánlott irodalom

100 eljárásmod a ker. csoportmunkához (Prugg)

Fredi Ehrat, Felix Mattmüller-Frick: A nehezen kezelhető gyermekek (Gondolat, 1991)

Házi színpad sorozat (Unió Kiadó)

Hogyan tartsunk gyermekbiblia-órát? (Ref. Zsin. Ir.)

Ross Campbell: Életre szóló ajándék (Harmat, 1991)

Teleki Béla: Az ünneplés művészete (Forrás, Debrecen)

Teleki Béla: Kisiskolás a családban (Szent Gellért, 1992)

Jézus hív (Szent István Társulat)

Fülöpné Erdő Mária(Szent István Társulat) Isten szava

3. évfolyam

Találkozás Jézussal

Heti 2 óra, évi 74 óra

Általában a harmadik évfolyamban kezdjük el a gyermekek elsőáldozásra, szentgyónásra való felkészítését. A konkrét felkészítés negyedik osztályban történik.

A tankönyv segítségével a gyermek rácsodálkozik Jézus tetteire, találkozásaira és példabeszédeire. Felismeri, hogyan kell megfigyelni a csodákat, hogyan kell találkozni Istennel és emberekkel, és megtanulja, hogyan kell gyakorlatban értelmezni a példabeszédeket.

A tankönyv figyelembe veszi a gyermek magyar nyelv és irodalmi tudását, környezetismeretét, rajzkészségét, az énekeknél pedig a kornak megfelelő hangfekvéseket. A 3. évfolyamos tananyag az 1. és 2. évfolyamos anyagra épül, azokat mintegy körkörösén bővíti. A gyermek tudásszintjét vertikálisan és horizontálisan fejleszti.

Cél- és feladatrendszer

a.) Oktatási cél: A 3. évfolyamban a gyermeknek ismernie kell Jézus életét, legfontosabb tanításait, el kell sajátítania a bűnbánat szentségével, illetve az oltáriszentséggel kapcsolatos tudnivalókat, és tudnia kell a tízparancsolatot és Jézus új parancsolatát. Ismerjék Árpád-házi Margit életét, és büszkén vallják meg iskolánkhöz való tartozásukat. Találják meg helyüket az egyház közösségében, és legyenek aktív, szentséggel élő tagjai.

b.) Nevelési cél: A gyermeket hozzá kell segíteni ahhoz a felismeréshez, hogy a Jézust követő ember válasza Isten szeretetére a Krisztus tanítása szerinti élet és a vele való találkozás az Eucharishtiában. A gyermek tárgyi tudásának építésével egy időben lelki fejlődését is segítenünk kell, hogy a harmadik év végére minél felkészültebb lehessen az Eucharisztia tudatos vételére. Imaéletének formálásában arra kell törekednünk, hogy a saját korának megfelelő szinten értse és érezze az ima fontosságát. Segítenünk kell őt abban, hogy szintjének megfelelően tudatosan válaszoljon Jézus szeretetére, törekedjen a jóra.

Szükséges taneszközök: tankönyv, füzet, Biblia

Tanári segédletek: szemléltető képek Jézus tanításáról, példabeszédeiről, életének főbb eseményeiről.

A) Témakörök

1. témakör

A találkozás - öröm

- Év eleje - találkozásunk öröme;
- Jézussal találkozni öröm; Mária, Simeon, bölcsek (ismétlésként);
- A tanítványok öröme; a halászok és Máté meghívása (ismétlés);
- Találkozni öröm, de nem mindenki örül; a gazdag ifjú (ismétlés); Zakeus (Lk 19,2-10);

2. témakör

A találkozás - változás

- A bűnös asszony Simon farizeus házában (Lk 7,26-50); menj, és többé ne vétkezzél!
- Bartimeus meggyógyítása (Mk 10,46-52); akar Jézussal találkozni és aztán mindenhol követi; neked is ezt kell tenned!
- Mária-tisztelet - rózsafüzér - liturgikus foglalkozás;
- Jézussal találkozni - az örök élet ígérete - Nikodémus (Jn 3,1-21); Isten a Fiát küldte, hogy aki hisz benne, örökké éljen;
- A samáriai asszony (Jn 4,7-26); Jézus az örök élet forrása;
- Péter vallomása (Jn 6,48-71); kihez mennénk; az örök élet igéi Nálad vannak!; szentáldozásra készülünk;
- Mindenszentek, halottak napja - liturgikus foglalkozás;

3. témakör

A találkozás - kapcsolat

- Példabeszéd a szőlőtőről (Jn 15,1-11); ne engedd magad levágni a szőlőtőről!
- Jézus: a jó Pásztor (Jn 10,11-21); terel, véd, gondoskodik, szeret;
- Jézus: a kapu (Jn 10,7-10); meditáció a kapuról;
- Én vagyok az Út, az Igazság és az Élet (Jn 14,6); senki sem juthat az Atyához, csak én általam - mondja az Úr;
- Jézus a gondviselésről tanít (Lk 12,22 és Mt 10,29); a mennyei Atya tudja, hogy sok mindenre szükségünk van;
- Példabeszéd a tékozló fiúról (Lk 15,11-32); Isten mindig megbocsát; (első beszélgetés a szentgyónásról - kiengesztelődés);
- Adventi készüllet - bűnbánati idő;
- Isten annyira szeretett minket, hogy Fiát küldte közénk; ismétlő jelleggel a karácsonyi idő eseményei;
- Karácsonyi óra;

4. témakör

A találkozás - növekedés a bölcsességben

- Példabeszéd a sziklára épült házról (Lk 6,46-49); életünk alapja az Istenről szóló tanítás;
- A talentumokról szóló példabeszéd (Mt 25,14-30); az Istentől kapott ajándékokat neked is hasznosítanod kell;
- A szűk kapu, keskeny út (Mt 7,13-14); tarts ki akkor is Jézus mellett, ha környezeted másfelé vinne;
- Jézus megtanít arra, hogy ki ad többet (Mk 12,41-44); nem az a fontos, hogy mennyit adsz, hanem ahogyan adod;
- Jézus lecsendesíti a vihart (Mk 4,35-41); minden helyzetben meg kell őriznünk Jézusba vetett hitünket;
- A csodálatos halfogás (Lk 5,1-11); Jézus bizalmat vár;
- A bénát Jézus elé viszik barátai (Lk 5,17-26); a tetőbontó szeretet - szeretet és közös hit barátaiddal együtt;
- Jézus meggyógyítja a tíz leprást (Lk 17,11-19); fontos a hála és a köszönet;

- A magvetőről szóló példabeszéd (Lk 8,4-15); az Istenről szóló tanítást úgy kell hallgatni, hogy a mi szívünk is jó föld legyen;
- Látogatóban Máriánál és Mártánál (Lk 10,38-42); fontos a munka is, de Jézus tanítása még fontosabb;
- Ki tartozik igazán Jézushoz? (Lk 8,19-21); te is, ha a mennyei Atya akaratát teljesíted;
- A farizeus és a vámos imádsága (Lk 18,9-14); ne légy öntelt; hibáidat Istennek megvallani nem gyengeség!;
- A nagyböjt kezdete - liturgikus foglalkozás; csendesedni, befelé fordulni, jobban Jézusra figyelni;
- Az irgalmas szamaritánus (Lk 10,25-37); döntéseidben a szeretet legyen az első szempont;
- Jézus az igazi szeretetre tanít (Lk 6,27-36); azt is szeretni kell, aki nem kedves hozzánk;
- Jézus megbocsátásra tanít (Mt 18,21-22); mindig meg kell bocsátani (Miatyánk!);
- Mit kell tennem, hogy Jézus barátja legyek? (Mt 25,31-46); mindenkit vedd észre Jézust!;

5. témakör

A találkozás - szeretetből vállalt áldozat

- Virágvasárnaptól Nagycsütörtökig (ismétlés); ezt cselekedjétek az én emlékezetemre (Lk 22,19-23);
- A húsvéti szent három nap eseményei; nevek, jelentések, szokások;
- A keresztút mint a találkozások útja a feltámadás fényében; elmélkedés;
- Krisztus feltámadt, alleluja!; találkozások (miből ismerik fel Jézust?; és te hogyan találkozol vele?);

6. témakör

A találkozás - megváltás

- Mitől vált meg minket Jézus? (a bűn mint Isten szeretetének visszautasítása)
- A főparancs (Mt 22,34-40); szeresd Istent és felebarátodat!;
- A Tízparancsolat; az I-III. parancsolat; számodra is Isten legyen a legfontosabb!;
- A V-VI. parancsolat; a család, a felebarát és önmagam helyes szeretete;
- A VII-X. parancsolat; keresztény magatartás a közösségben;
- a bűnbánat - a kiengesztelődés szentsége; Jézus nem ítél el (Jn 8,1-11); hatalmat ad az apostoloknak a bűnbocsánatra (Jn 20,19-23); felkészülés az első szentgyónásra; lelkiismeretvizsgálat a parancsolatok alapján a szeretet szemszögéből;

7. témakör

A találkozás - élet

- Jézus az élet kenyere Jn 6,48-51, 53-59
- aki engem eszik, énáltalam él...; közvetlen felkészülés az első szentáldozásra;

8. témakör

A találkozás - küldetés

- az első keresztények élete;
- te is vegyél tudatosan részt a keresztény közösség életében!;

B) Alapkövetelmények a 3. évfolyam végére

Ismerje a tanuló Jézus életének legfontosabb eseményeit és tanítását. Sajátítsa el a bűnbocsánat szentségével és az Oltáriszentséggel kapcsolatos tudnivalókat. Tudja fejből a tízparancsolatot. Ismerje a négy evangélium szerzőjét, az evangéliumok sorrendjét. Tudjon fejből idézni legalább 20 evangéliumi részből egy-egy verset. Ismerje Jézus új parancsát.

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Kérdésekkel és megbeszéléssel ellenőrizzük, mennyire értették meg, illetve tették magukévá az órán elhangzott tanítást. A füzetvezetést, házi feladatokat is rendszeresen ellenőrizzük.

A helyes válaszokat, az órai aktivitást, jó meglátásokat dicséretben részesítjük, jutalmazzuk. A hibát a szeretettel és nagy tapintattal javítjuk.

Az értékelés változatos módon történik: szóbeli feleletek, rajzok, memoriterek, szorgalmi feladatok jutalmazása, illetve osztályzattal történő minősítése.

Az első áldozáshoz szükséges vizsgakérdéseket a tanév során folyamatosan magyarázzuk, tanítjuk és ellenőrizzük.

Ajánlott tankönyv:

Ecclesia Szövetkezet: Isten útján járok (3. osztály)

Ajánlott irodalom

100 eljárásmod a keresztény csoportmunkához (Prugg)

A Katolikus Egyház Katekizmusa (Szent István Társulat)

Fredi Ehrat, Felix Mattmüller-Frick: A nehezen kezelhető gyermekek (Gondolat, 1991)

Gál Ferenc: Beszélgetések az evangéliumról (Szent István Társulat)

Házi színpad sorozat (Unió Kiadó)

Herbert Haag: Bibliai Lexikon (Szent István Társulat)

Hogyan tartsunk gyermekbiblia-órát? (Ref. Zsin. Ir.)

Kézikönyv a Bibliához (Lilliput)

Mérei F. - V. Binét Á.: Gyermeklélektan (Gondolat)

Puskely Mária: Bibliai tájakon (Szent István Társulat)

Ross Campbell: Életre szóló ajándék (Harmat, 1991)

Szegedi Bibliakommentár

Teleki Béla: Az ünneplés művészete (Forrás, Debrecen)

Teleki Béla: Kisiskolás a családban (Szent Gellért, 1992)

Találkozás Jézussal (Szent István Társulat)

Elsőáldozók könyve (Szent István Társulat)

Fülöpné Erdő Mária(Szent István Társulat)

4. évfolyam

A Mennyei Atya gyermekei

(Alapfokú ismeretek az Egyházzól, felkészülés az elsőáldozásra)

Heti 2 óra, évi 74 óra

Ennek az évnél az anyaga a liturgiáról eddig tanultak összefoglalása, rendszerezése és bővítése, valamint a liturgia lényegének bemutatása és fogalmi tisztázása. Tudjanak tájékozódni a zsidó és pogány szokások őskereszténységet meghatározó, és befolyásoló jellegében. Ebben az évnél készítjük fel gyermekeinket az elsőáldozásra, így a tankönyv mellett külön, hitoktatóink által összeállított segédanyagokat is használunk a tanórák során.

Cél- és feladatrendszer

a.) Oktatási cél: A tanulóknál elmélyítjük a liturgikus cselekmények, helyek, idők, ünnepek és kellékek jelképrendszerének ismeretét, valamint életkori sajátosságaiknak megfelelően bevezetjük őket a szentmise és a szentségek teológiájába. Nagy vonalakban ismerkedjenek a próféták szerepével, tudják elmondani azok üdvtörténetét formáló szerepüket. Ismerjék a hét szentség hatását, liturgiájuk főbb elemeit és lehetőségeiket, mellyel az egyház életébe bekapcsolódnak.

b.) Nevelési cél: Az elméleti megalapozással abban kívánjuk segíteni a tanulókat, hogy figyelmesen, odaadóan és értő módon tudjanak részt venni az egyház liturgikus életében. Szentségek kiszolgáltatása során használt természeti elemeket ismerjék, és védjék, óvják környezetüket. Ismerjék a magyar nagy szenteket, életük példamutatással hasson a gyermekek hitbeli és lelki fejlődésére.

Szükséges taneszközök: tankönyv, helyi jegyzet, munkafüzet, Biblia, térkép

A) Témakörök

1. témakör

Az Egyház születése és fejlődése

- Az ünneplés lényege: Isten jelen van; emlékezünk; ezáltal inkább Isten gyermekei leszünk (megszentelődünk);
- Jézus is részt vesz ezeken az ünnepeken (biblikus megalapozás);
- Jézus vezeti az ünneplést;
- az Ősegyház folytatja és teljesíti Jézus parancsát;
- az Egyház az ünneplő közösség (egyetemes és helyi egyház);
- a liturgikus közösség vezetője;
- liturgikus szolgálatok az oltárnál (ministránsok);
- liturgikus szolgálatok a közösségben (énekesek, felolvasók);
- elődeink és társaink az ünneplésben (földiek és égiek);

2. témakör

A teljes Egyház

- A küzdő Egyház
- A szenvedő Egyház
- A megdicsőülő Egyház

3. témakör

A liturgikus tér és a szentmise

- Az ünneplés helye, ideje és kellékei
- a családi otthon mint az imádság helye; a Szentírás olvasásának helye;
- a templom: az Isten háza és a közösség otthona; a templom berendezése; liturgikus ruhák; liturgikus tárgyak;

4. témakör

Az egyházi év

- Advent
- Karácsony
- Nagyböjt
- Virágvasárnap
- Nagycsütörtök
- Nagypéntek
- Húsvét
- Jézus mennybemenetele
- Pünkösd
- Úrnapja
- Mária-ünnepek
- A vasárnap

5. témakör

A szentségek és szentelmények liturgikája

- 7 szentség ismerete alapítása és szentelmények fogalma ismerete

6. témakör

A legismertebb szentjeink

- Példaképeink a szentek
 - Szent István király
 - Boldog Gizella
 - Szent Imre herceg
 - Szent László király
 - Árpád-házi Szent Margit
 - Szent Miklós püspök
 - Szent Benedek
 - Assisi Szent Ferenc
 - Páduai Szent Antal

B) Alapkövetelmények a 4. évfolyam végére

A tanuló tudjon tájékozódni, adott részeket ügyesen megkeresni a Szentírásban. Ismerje az egyházi év fogalmát, a szentmise teológiáját és liturgiáját, a hét szentség és a szentelmények liturgiáját. Tudja, mit, mikor, hogyan és miért ünneplünk az egyházban. Ismerje a liturgikus cselekmények, helyek, idők, kellékek, színek jelképrendszerét.

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Az ellenőrzés, értékelés a tantervi követelmények teljesítésére irányul, független a tanuló személyes meggyőződésétől, vallási elkötelezettségétől. Szóbeli feleletek és írásbeli dolgozatok formájában ellenőrizzük az elsajátított tudásanyagot. Tanegységekként témazáró dolgozatot íratunk. Értékeljük a tanulók órai aktivitását, szorgalmi feladatait, füzetvezetését. A hittan tantárgyból is 5 osztályzattal minősítjük a tanulók tudását.

Ajánlott tankönyv: Ecclesia: Barátságban Istennel (4. osztály)

Továbbá a Ciszteci Nevelési Központ hitoktatói által összeállított elsőáldozási segédanyag

Ajánlott irodalom

A keresztény művészet lexikona (Budapest, 1986. Herder)

Csanád Béla: Alapvető liturgika (Budapest, 1992.)

Fülöpné Erdő Mária(Szent István Társulat)

Ministráns ABC 1-2.

Várnagy Antal: Liturgika (Abaliget, 1993. Lámpás)

Verbényi - Arató: Liturgikus lexikon